

Unitat 10. Riguem a la catalana

Per morir-se de riure!

La mort es presentà quan no se l'esperava, i ell li digué que no li havia donat hora.

–És que l'hora la dono jo –va respondre-li la mort.

–No sempre, no sempre... –replicà ell–. Ara, per exemple, tinc l'agenda plena i a vós no us ve d'un dia. Però a mi sí. Telefoneu-me dimarts que ve, a quarts de cinc, i quedarem per una data.

–És irregular, no puc fer-ho. Va contra els reglaments –digué la gran senyora.

–Apa, bah! –es defensà ell, tot empenyent-la suaument cap a la porta–. Amb la feinada que teniu no em direu pas que depeneu d'un difunt puntual. En canvi, jo tinc compromisos inajornables.

I la mort se'n va anar amb la calavera entre les cames, sense saber-se'n avenir. No li havia passat mai.

Pere Calders. "L'hora en punt". *De teves a meves*.

Continguts:

Tipologia textual.

El text narratiu

Comunicació.

Els gèneres teatrals

Literatura:

La literatura de postguerra

(II): Calders i Pedroló

Llegeix el text que tens a sobre i respon les preguntes següents. La situació que descriu el microconte és habitual? Què té d'especial? Hi ha alguna cosa en aquest diàleg que et faci riure? Què en penses del final del conte? Quina creus que pot ser la temàtica d'aquesta unitat?

Abans de començar...

Relaciona les definicions amb quatre de les paraules que hi ha en el quadre. Assabenta't que signifiquen la resta de mots.

absurd

sàtira

humor

ironia

escarni

broma

burla

caricatura

Facultat de descobrir i expressar elements còmics o absurdament incongruents en idees, situacions, esdeveniments i actes.

Figura retòrica que consisteix a dir alguna cosa amb una expressió o un to que indueix a entendre el contrari d'allò que aparentment és dit.

Composició poètica que posa al descobert, amb l'escarni o amb la burla ridiculitzadora, passions, maneres de viure i comportaments comuns a tota la humanitat.

Moviment teatral de límits més aviat confusos, els orígens del qual cal cercar potser en l'experiència kafkiana i en certs aspectes del superrealisme i l'existencialisme.

LECTURA: *Senyora Mort, carta de Miquel Garrigues*

Senyora Mort: vostè sap millor que el més eixerit dels savis, que la gent d'aquest món —vull dir, entenguem-nos, el del cantó dels vius— no tenim manera d'esbrinar el destí ni d'assabentar-nos amb anticipació de l'hora del nostre traspàs. Barrina, cavil·la, dóna-hi voltes, tantes com vulguis: acabes marejadet i no en treus mai l'entrellat. Així doncs, **enquimerat** per aquesta incertesa, dicto la present al meu amic Miquel Dalmau, la Clenxa, un dels barbers de la vila, xicot molt repolit i d'allò més sabut en coses de lletra, al revés de mi, que sempre vaig ser un sapastre fet i dret per als estudis; la dicto avui, sense esperar a demà, no sigui cas que, per desídia o **galvana**, se me'n vagi tot en orris i em quedi de soldat de peu. De més verdes n'he vist madurar; encara no fa un any —a l'abril serà l'aniversari— en aquesta mateixa taula del Cafè de la Granota on ara ens trobem la Clenxa i jo, l'oncle Campells, un homenàs de ferro colat que pareixia que no s'havia de morir mai de la vida, va cascar-la de sobte mentre jugava a la botifarra. I no es pensí que és l'únic. De casos semblants, li'n contaria a cabassos; es quedaria esglaiadeta.

Abans de continuar, li he de dir que jo, senyora, sóc el Miquel Garrigues, dels Garrigues del carrer Nou. Faig l'aclariment perquè, a la vila, entre els del carrer Major, nosaltres i els de la plaça de la Carpa hi ha una tracalada de Garrigues, i, si no t'hi fixes bé, de caminet prens uns Garrigues pels altres.

VOCABULARI

Enquimerat, -da. Es diu d'una persona que està capficada o preocupada per alguna cosa.

Galvana. Peresa per treballar.

Arjau. Manuella per fer girar el timó d'una embarcació.

Baldraga. Home excessivament condescendent.

Encara que el meu nom no li vingui ara mateix a l'esma, segur que em coneix de vista. Faci una mica de memòria: ¿recorda a la vegada que vostè —qui, si no, va espantar la mula de l'oncle Sopera al pas de la barca a la vila, i va fer que la bèstia clavés una guitza esgarrifosa a Tomàs de Veriu, una potada que li encertà el pols i l'engegà a l'altre barri sense un ai? ¿No va reparar aleshores en un aligot que servava l'**arjau**, i que, jugant-se la pell, es va llençar al coll de l'animal esparverat, i el va dominar a fi d'impedir una desgràcia més sonada, ja que, amb l'embarcació farcida de minaires, pagesos i cavalleries allò hauria pogut ser una malesa? Ja hi cau, ¿oi? Doncs bé, aquell **baldragues** amb un mocador nuat al cap i una pipa més negra que un tió a la boca, era un servidor.

Si tenim en compte com és d'espavilada vostè, senyora, haurà pensat de seguideta que, si jo **servava** la barca, era el barquer. Si ha fet aquesta reflexió, ho ha encertat de mig a mig.

Per aquesta raó, senyora, li faig aquestes ratlles, a fi que em tingui present quan arribi el cas. No és que jo vulgui prendre la plaça al senyor Caront, però me pareix que no li aniria malament que algú el rellevés del servei de tant en tant, encara que només fos els dies festius. Així, ell descansaria i jo podria recuperar a l'altre món l'ofici que vaig perdre en aquest. Només li demano, senyora, que em posi a prova; no quedarà decebuda.

Ara ficaré la carta dins un sobre i deixaré dit a la família que, en arribar-me l'hora, me'l cusin amb quatre puntades a la solapa del vestit de casar, amb el qual tinc manat que m'amortallin; així, vostè el guiparà del primer cop d'ull quan vingui a trobar-me, ocasió que, malgrat tot, espero que trigui molts anys. I que consti, senyora, que no ho dic per ofendre-la.

Seu,

Miquel Garrigues (dels Garrigues del carrer Nou)

Jesús Moncada. *El Cafè de la Granota.* (Text adaptat)

ACTIVITATS DE COMPRESIÓ

1. Emplena el quadre següent:

Qui és l'autor "intel·lectual" de la carta?	
Qui redacta materialment la carta?	
Qui és el destinatari de la carta?	
On estan escrivint la carta?	
Quins elements indiquen que és una carta?	

- En aquesta carta podríem dir que hi ha dos autors. Per què?
- En quin objectiu s'escriu la carta?
- Després del llarg primer paràgraf, l'autor es presenta. Per què fa la precisió que fa? Quin recurs usa la gent de Mequinensa a l'hora de distingir famílies que porten un mateix cognom?
- Al llarg del text hi ha una sèrie de preguntes de les quals no s'espera resposta. Com s'anomena aquest recurs literari?
- Dins de quin gènere i tipus textual inclouries el text que has llegit?
- L'autor de l'obra ens presenta a quatre personatges diferents i atribueix a cadascun d'ells unes qualitats concretes. Descriviu-los en un mínim de quatre adjectius (*alegre, astut, lleig, únic, etc.*).

La mort: _____

Miquel Garrigues: _____

Miquel Dalmau: _____

Oncle Campells: _____

Qui és l'autor d'aquest text? Busca informació sobre la seva vida i obra.

Busqueu informació sobre Caront, personatge de la mitologia grega, que us permeti completar i acabar d'entendre per què Miquel Garrigues el vol substituir.

Investigueu quins són els cognoms més repetits entre l'alumnat del vostre centre. Quins recursos s'utilitzen a l'hora de distingir aquells que es podrien confondre en determinades ocasions? Expliqueu-ho a tota la classe.

Has observat les paraules de vocabulari de la lectura? Tornar a llegir el text i fixa't si hi ha alguna paraula que no entenguis. Busca'n el significat al diccionari.

ACTIVITATS DE LÈXIC

1. *Barrina, cavil·la, dóna-li voltes* són tres formes verbals sinònimes, amb una clara funció intensificadora del significat. Busqueu sinònims per fer una enumeració com la de l'exemple dels següents verbs:

Treballar: _____

Desitjar: _____

Riure: _____

Morir: _____

Entendre: _____

2. *Traspàs* és un eufemisme habitual en la societat per tal d'evitar la referència directa a la mort, un terme que en certs ambients i ocasions es considera tabú. Digueu què és un terme tabú i què és un eufemisme. Escriviu altres formes de fer referència a la mort.
3. En la lectura que hem llegit, Moncada utilitza un gran nombre de frases fetes i refranys per enriquir el text. Completa la següent taula amb el recurs corresponent de la lectura.

Frases fetes o refranys	Significat
	Fracassar
	No donar res per impossible
	Veure frustrat un desig, un projecte
	De cop, intuitivament
	En gran quantitat
	Entendre el motiu

4. Sovint indiquem la mida o la importància d'alguna cosa amb sufixos diminutius o augmentatius. També utilitzem els sufixos pejoratius i afectuosos per expressar la percepció que tenim sobre determinats objectes o persones. Completa la taula següent amb exemples de la lectura.

Diminutius (-et, -eta)	Augmentatius (-às, -ot)	Pejoratius (ado, ada)	Afectuosos (ó, -ona)

EXPRESSIONÍ ESCRITA: PRACTICA LES PAU

Observant l'exemple de la lectura d'aquesta unitat i aquest altre que et presentem a continuació de l'autor Pere Calders, tria una de les dues opcions que et proposem i fes una redacció amb les característiques típiques del gènere textual escollit.

OPCIÓ A

Respon la carta al Miquel Garrigues com si fossis la Mort. Recorda mantenir l'estructura d'aquest gènere i utilitzar els recursos humorístics i estilístics de Jesús Moncada.

150-200 mots

OPCIÓ B

Escriu un conte breu on la Mort sigui la protagonista. Pots mantenir l'estil humorístic del conte de Calders.

150-200 mots

MORT A DATA FIXA

[Un metge acaba de dir al seu pacient que li queda un any de vida. Aquest, atemorit, decideix que vol fer el bé però no té prou diners a la Caixa d'Estalvis per a aconseguir-ho. Així que decideix pecar, perquè resulta més barat i perquè és més fàcil arribar a ser pecador que sant. Després de reflexionar tota la nit decideix que el seu pecat consistirà a casar-se amb la seva veïna Alcía. Aquesta fa temps que li va al darrere però ell no s'hi vol casar. Vol que el seu engany consisteixi a fer que un matrimoni, que és per a tota la vida, duri només dotze mesos. L'Alcía accepta, es casen i marxen de lluna de mel. El protagonista es troba perfectament bé i no entén per què, així que decideix visitar el metge.]

– Doctor, n'està ben segur, dels meus microbis?

– Oh, microbis, microbis... –respongué el metge amb un vague gest de les mans–. Son caparruts i arbitraris. Però el que se us menja a vós és una altra cosa.

– Però no em fa mal res. És normal això?

– Va com va. Us podria receptar unes pastilles que fan punxades al costat dret, però treuen la gana. No sóc partidari de la sobremedicació. Esforceu-vos! El malalt hi ha d'ajudar.

Jo no em cansava de tornar a casa del metge, tot i que les visites eren a setanta pessetes cada una.

– Fa el seu curs això, doctor? –li preguntava–. Anem bé?

– D'aquella manera –em responia desmenjat–. El cor aguanta molt i tindrem feina. Però vuit mesos passaran de seguida, i és tot el temps que us queda. De moment, res de vi ni de tabac!

– No fumo ni bec, doctor...

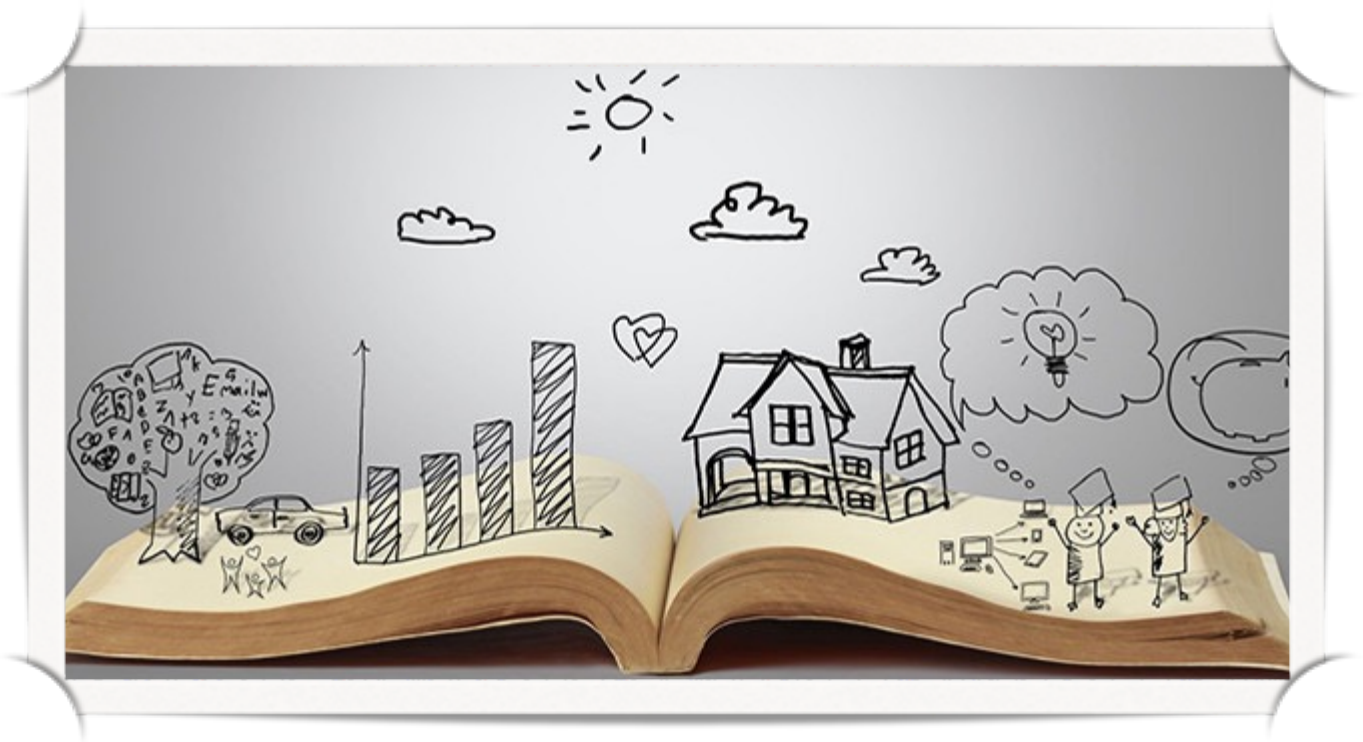
– Malament! Doncs priveu-vos de les coses que us agradin més. Penseu que el gust allarga la vida.

[El protagonista, que està disposat a morir i per això es casa amb l'Alcía, cada cop està més amoïnats perquè l'hora de la mort li arriba. El metge descobreix la cura, però el protagonista estripar la recepta perquè està disposat a morir. Més tard, se'n penedeix però ja és massa tard perquè el metge ha mort sobtadament. I això comporta que cap metge conegui el remei per morir del protagonista, qui ha d'esperar la Mort per la resta dels seus dies.]

Pere Calders. *De teves a meves.* (Text adaptat)

TIPOLOGIA TEXTUAL: El text narratiu

Narrar és relatar uns fets, siguin reals o de ficció, amb la finalitat d'entretenir. En literatura, la narració es troba en textos de ficció com la novel·la, el **conte**, el relat, la llegenda, les memòries, els dietaris i les biografies. D'altra banda, hi ha textos narratius que tenen altres finalitats, com els reportatges, les notícies, les cròniques, etc., l'objectiu dels quals és, bàsicament, informar.

La **narració** és un tipus de text que explica uns fets en un determinat ordre, que cal que sigui coherent amb la intenció del narrador. Caben dues possibilitats d'ordre: el mateix en què han succeït els fets i l'alteració de l'ordre en què han ocorregut (per remarcar un fet, utilitzar el factor sorpresa, mantenir l'interès del receptor fins al final o centrar-lo en una part de la narració).

La narració té un desenvolupament temporal i s'estructura en les etapes següents:

- **Introducció** → plantejament d'una situació estable
- **Complicació** → plantejament d'un conflicte
- **Avaluació** i reacció → avaluació del conflicte i reacció per part dels personatges
- **Resolució** → resolució del conflicte i pas a una nova situació
- **Moralitat** → conclusió que respon a la intenció del narrador

El factor **temps** és essencial en el text de tipus narratiu i pot determinar l'estructura lineal o discontinua de la història. Hi ha diversos recursos per ordenar els fets de manera discontinua.

- Començar l'acció **in media res**: el relat s'inicia en ple desenvolupament de l'acció.
- Fer un retrocés en el temps: **analepsi** o flash back.
- Avançar-se en el temps: **prolepsi** o flash forward.

Els elements bàsics de la narració són: el narrador, el temps, l'espai i els personatges.

El narrador: explica la història i estableix el punt de vista des del qual es narren els fets.

- Narrador **intern**: intervé en l'acció. Pot ser el protagonista (1a persona), un testimoni (3a persona) o multiselectiu (diferents personatges de l'obra que expliquen en 1a persona la història).
- Narrador **extern** o **omniscient**: no intervé en la història. Explica els fets en 3a persona, des de fora. Pot ser:
 - **Total**: si ho coneix tot, sap com pensen els personatges.
 - **Parcial**: només explica allò que veu, com una càmera de cinema.

El temps i l'espai:

- El temps **històric**: l'època en què succeeix l'acció.
- El temps **narratiu**: hores, dies o anys que dura l'acció.
- L'**espai**: lloc on passa l'acció.

Personatges: són els éssers que intervenen en l'acció. Segons la seva complexitat poden ser:

- **Plans**: són simples i no evolucionen al llarg de la història
- **Rodons**: són complexos i experimenten canvis a mesura que avança la història.

Segons la seva funció poden ser:

- **Protagonistes**: són els personatges principals.
- **Antagonistes**: s'enfronten als personatges principals.
- **Secundaris**: no són fonamentals per al desenvolupament de l'acció.

Els principals gèneres narratius

Gèneres narratius de ficció

- Poema èpic o **epopeia**: Poema narratiu extens que explica les accions extraordinàries dels déus o herois llegendaris d'un poble. Sol ser anònim i de caràcter tradicional.
- **Roman**: Narració en vers que tracta sobre les antigues llegendes relacionades amb el rei Artús.
- El **conte**: Narració breu, en prosa, que explica fets extraordinaris.
 - El conte **tradicional**: és anònim, sovint es transmet oralment i acostuma a tenir funció moralitzadora.
 - El conte **literari**: és obra d'un autor conegut i és escrit.
- La **novel·la**: Narració extensa, en prosa, que explica una història fictícia amb la voluntat que sembli versemblant. N'hi ha de molts tipus:
 - Novel·la **cavalleresca**: apareguda al segle XV.
 - Novel·la **històrica**: apareguda durant el romanticisme.
 - Novel·la **realista** i naturalista: dominant a la segona meitat del segle XIX.
 - Novel·la d'**aventures**.
 - Novel·la **psicològica**: molt important al segle XX.

Gèneres narratius que no són de ficció

- L'**assaig**: l'autor manifesta les seves idees sobre política, religió, història, etc. Està molt vinculat a l'article periodístic, que es publica a la premsa i tracta temes d'actualitat.
- Les **memòries**: narració autobiogràfica en què l'autor explica esdeveniments que ha viscut i en fa una valoració.

ACTIVITATS

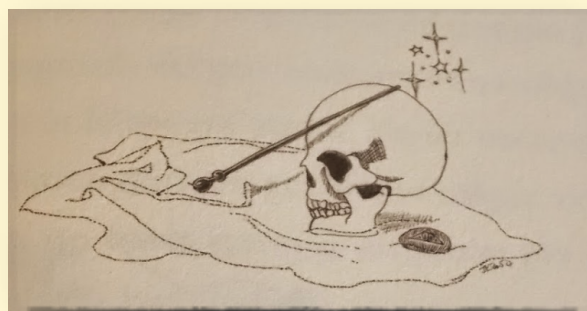
1. Enumera i explica amb les teves paraules les diferents etapes d'un text narratiu.
2. Quina diferència hi ha entre un personatge pla i un personatge rodó? Posa un exemple de cadascun d'aquests personatges a partir de contes tradicionals.
3. Per què creus que l'assaig i les memòries es consideren textos de tipologia narrativa?
4. Coneixes alguna pel·lícula que comenci fent un *flash back* o *flash forward*? Explica-la als teus companys en veu alta.
5. Revisa el primer esborrany de l'expressió escrita. Has inclòs tots els elements d'aquesta tipologia textual que estudiem?
6. Llegeix el text que et presentem a continuació i fes una anàlisi detallada del tipus de narrador (intern, extern, total, parcial), els trets de l'espai i el temps (històric i narratiu) i la caracterització dels personatges (plans, rodons, antagonistes, protagonistes, etc.).

LA RONDALLA DELS TRES GERMANS

Una vegada hi havia tres germans que anaven per un camí solitari i ventós al capvespre. Al cap d'una estona, els tres germans van arribar a un riu que era massa fondo per passar-lo a gual i massa perillós per travessar-lo nedant. Però aquests tres germans eren experts en arts màgiques, i amb un simple cop de vareta van fer aparèixer un pont per sobre de les aigües traïdores. Quan van arribar al mig del pont, van trobar que els barrava el pas una figura encaputxada. La Mort estava enfurismada per no haver pogut emparar-se de tres noves víctimes, perquè els viatgers acostumaven a ofegar-se al riu. Però la Mort, que era astuta, va fer veure que felicitava els tres germans per la seva màgia, i els va dir que cada un havia guanyat un premi per haver sigut prou llest per eludir-la.

El germà gran, un home bel·licós, va demanar la vareta més poderosa de totes les que hi havia al món: una vareta que li donés la victòria en tots els duels que fes. La mort va anar fins a un àlber que hi havia a la vora del riu, va fer una vareta amb una branca que penjava sobre l'aigua i la va donar al germà gran.

El germà mitjà, que era un home arrogant, va decidir que volia humiliar la Mort encara més i li va demanar la facultat de fer tornar altres persones del món dels morts. La Mort va agafar una pedra de la vora del riu i la va donar al germà mitjà, i li va dir que aquella pedra tenia el poder de convocar els morts.

El germà petit era el més modest i també el més savi dels tres germans, i no es refiava de la Mort. I li va demanar una cosa que li permetés anar-se'n d'allà sense que la Mort el seguís. I la Mort, de molt mala gana, li va lliurar la seva pròpia capa d'invisibilitat.

Aleshores la Mort es va enretirar i va permetre que els tres germans continuessin el seu camí. Ells se'n van anar tot parlant meravellats de l'aventura que acabaven de viure i admirant-se dels obsequis de la Mort.

El germà gran va viatjar una setmana o més i, arribant a un poble molt remot, va buscar un altre bruixot amb qui combatre. Com es natural, tenint la vareta d'àlber com a arma, va guanyar el duel. Tot seguit va deixar el cadàver del seu enemic estès a terra i va anar a un hostel, on va començar a presumir amb baladreria de la poderosa vareta que havia arrencat de les mans de la Mort en persona, i de com aquella vareta el feia invencible. Aquella mateixa nit, un altre bruixot va acostar-se al germà gran mentre jeia al llit carregat de vi, li va robar la vareta i, per si de cas, li va tallar el coll. I així va ser com la Mort es va apoderar del germà gran.

Per la seva banda, el germà mitjà va continuar fins a casa seva, on vivia sol. Un cop a casa va utilitzar la pedra que tenia el poder de convocar els morts. Meravellat i joiós, va veure que se li apareixia la figura de la noia amb la qual s'hauria volgut casar si no hagués tingut una mort prematura. Ella, però, estava trista i freda perquè, tot i haver tornat al món dels mortals, no hi pertanyia. Al final el germà mitjà va embogir i es va suïcidar. I així va ser com la Mort es va apoderar del germà mitjà.

En canvi, tot i que el va buscar durant molts anys, la Mort no va ser capaç de trobar el germà petit. No es va treure la capa d'invisibilitat fins que no va haver arribat a vell, en què la va regalar al seu fill. Aleshores, va rebre la Mort com una vella amiga, i se'n va anar amb ella de bon grat, i, com a ànimes germanes, van abandonar aquest món.

J. K. Rowling. *Les rondalles del Bard Gallard*. (Text adaptat)

LITERATURA: La literatura de postguerra (II)

Pere Calders i el realisme màgic

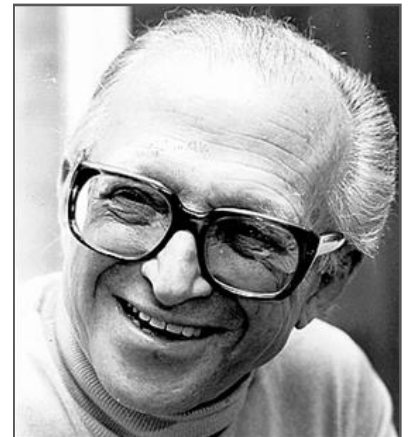
El **realisme màgic** és un moviment nascut a Amèrica Llatina la primera meitat del segle XX i es caracteritza per narrar una realitat a partir d'elements màgics o fantasiosos. Aquests elements condueixen a situacions insòlites i efectes sorprenents. La tècnica emprada per a aconseguir-ho consisteix a dotar el text de **versemblança** o credibilitat, per aconseguir un argument on realitat, fantasia i somni s'integrin de manera indestriable.

EL DICCIONARI DIU...

Versemblança: En lit., conformitat dels personatges i les accions amb les normes generalment acceptades i al mateix temps amb les normes específiques del gènere literari a què pertany l'obra. DIEC.

La **mort**, en aquest gènere, sovint no suposa un final sinó una fase vital més. En moltes obres hi ha criatures mortes que es relacionen amb normalitat amb la resta de personatges.

Pere Calders va néixer a Barcelona i hi va viure fins al 1939, any en què a acabar la Guerra Civil i va haver d'exiliar-se. El 10 de febrer va marxar a França, on el van tancar en un camp de concentració d'on va poder escapar. El 27 de juliol d'aquell any va arribar a Mèxic i s'hi va quedar durant 23 anys. Els països llatinoamericans van ser el bressol del realisme màgic i, per això, trobem influències d'aquest moviment en l'obra de Calders com ara en alguns dels relats de *De teves a meves*.

En les narracions de Calders els fets meravellosos i fantàstics s'enllacen amb l'**humor** i la **ironia**. Aquesta ironia, que pren dels seus companys de professió com ara Joan Oliver, provenia del **dadaisme**. Aquest moviment avantguardista iniciat a Zuric l'any 1916 es caracteritza per anar en contra de la lògica, el sentit i la raó. S'inclina, en canvi, per la llibertat de l'individu, l'**espontaneïtat**, l'aleatorietat, la contradicció i defensa el caos per damunt de l'ordre i la imperfecció per sobre de la perfecció. S'expressa a través de l'escàndol i la provocació. De fet, els dadaistes creuen que la poesia es troba en l'acció i que les fronteres entre l'art i la vida s'han d'abolir.

Les mostres literàries purament dadaistes es caracteritzen per ser una successió de paraules, lletres o sons a les quals resulta difícil trobar-los lògica. El llegat dadaista que trobem en Calders no arriba a aquest extrem, sinó que consisteix en la inclinació cap a allò dubtós i **fantàstic**, tot plantejant pensaments i associacions inimaginables abans en la literatura. Aquesta ironia durant els anys vint i trenta es va emprar per a emetre una **crítica** contra la cultura i la societat contemporànies.

A continuació, a través d'un fragment de l'obra de Calders veurem com l'autor combina realitat i fantasia a la perfecció. La seva tècnica consisteix a presentar el fet extraordinari o màgic immers en la realitat quotidiana, com si fos la cosa més normal i corrent.

QUE CONSTI

Aquí, en aquesta relació puntual de la història, és imprescindible fer un salt enrere, un retrocés en el temps. La tia Lena tenia una gata d'Angora que era el gran amor de la seva vida. Que l'oncle Felip, ja difunt, em perdoni! La gata, que per cert es deia Nila es convertí en l'eix de la casa i la tia Lena l'estimava apassionadament. Quan l'animal es va morir, la tia Lena no pogué dissimular, ni tan sols s'esforçà a intentar-ho, que la desaparició de la Nila l'havia afectada més que no pas la del seu marit. Es va quedar desolada, desfeta, semblava que no se'n refaria mai més. Però tingué la idea –era inevitable– de fer-la embalsamar i no es cansava de dir a tothom que havia quedat molt bé, que semblava que parlés i que de fet hi parlava, com abans, la qual cosa era un gran consol per a ella. Col·locà la peça damunt el piano, i com que anava muntada sobre una peanya de caoba, en conjunt feia efecte. D'acord amb la meua opinió personal, mal efecte, però el capítol dels gustos és tan complex que no val la pena de fer-ne motiu de controvèrsia.

Bé, la qüestió de la mirada retrospectiva acaba aquí, i tornem al moment en el qual jo vaig exclamar: "I ara! Què és això?". La meua estupefacció era justificada, perquè la tia Lena, asseguda en el seu balancí tal com he dit abans, tenia a la falda una gata d'Angora, viva, exactament igual a la Nila.

– Oh! Ja te n'has comprada una altra! –vaig afegir.

– No, no... És la Nila. Que no ho veus, badoc?

Mentre ho deia, va assenyalar el piano, on hi havia la peanya de caoba buida. A més, em deixava poca escletxa per a un dubte raonable, perquè la Nila renovada em va rebre com la d'abans: rebufà i m'ensenyà els ullals. No ens podíem veure, ens teníem una antipatia mútua que havia renunciat des del principi als requisits del tracte social.

Em vaig desplomar en una butaca, aclaparat, tot dient que allò era un prodigi i demanant per favor a la tia Lena que m'expliqués com havia anat.

– Jo diria que és una estafada –em respongué–, i per això t'he cridat. Tu coneixes la senyora Felixa?

– Em sembla que és la seva veïna del replà...

– Sí. Doncs resulta que un dia va parlar-me d'un desembalsamador fabulós que s'havia instal·lat a Barcelona després d'una colla d'anys d'estudis a l'estranger. [...] D'entrada, ja no em va fer bona impressió, em semblà un pesseter com una casa. Començà rondinant i em digué que quan li duïen un gat es voldria fondre, perquè és l'animal més difícil, sobretot els d'Angora. "Doncs miri, no en tinc d'altre", vaig respondre-li, una mica picada. Aleshores encara va tenir la barra botiguera d'amonestar-me a mi pel treball que havia realitzat el disseccador de la Nila, que segons ell devia ésser un potiner i apa, després a l'hora de tornar a muntar la bèstia, li queia al damunt la graponeria dels altres. Total, em va demanar vint mil pessetes per l'encàrrec. Em vaig quedar de pedra, però ja em coneixes: jo, per la Nila, tot... "Quedarà bé?" Ell em va respondre que tenia per costum posar-hi els cinc sentits. "Doncs faci-me-la."

[La tieta segueix relatant la història fins al moment en què va anar a recollir la gata. El protagonista es troba eufòric i fora de si.]

– És que tot plegat és fantàstic, una troballa sensacional que revolucionarà la ciència! S'ha de comunicar de seguida a les acadèmies corresponents!

– A qui s'ha de comunicar és a la policia i que tanquin aquest desaprofita. Mira com me l'ha deixada...

La tia Lena agafà la Nila i la diposità suaument a terra. "Camina", va manar-li amb manyaguesa. La Nila va fer un parell de voltes per l'habitació, de la manera despenjada pròpia dels gats d'Angora. Coixejava, com si arrossegues una mica les potes del darrere. "I no és això sol", digué la meua parenta. "Li ha caigut pèl i té clapes a la pell...".

– Són detalls sense importància si els comparem amb el portent del conjunt –em vaig atrevir a replicar-li.

No em surtis amb estirabots, que no estic de filis –em digué la tia Lena–. Ets l'home de la família i vull que vagis a veure el desembalsamador amb un ultimàtum: o em deixa la Nila tal com estava o em torna els diners. Sense excuses! Si s'hi nega, t'exigeixo que li trenquis la cara!

Pere Calders. De teves a meves. (Text adaptat)

ACTIVITATS

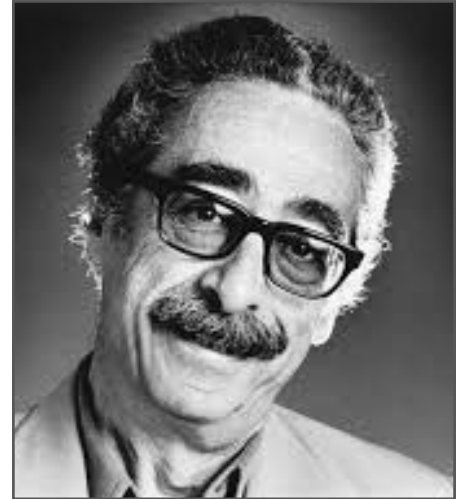
1. Quins elements propis del realisme màgic detectes en aquest fragment?
2. Per què creus que el text és un exemple de realisme màgic?
3. Comenta la reacció de la tieta i digues quin paper creus que juga en la història.
4. Subratlla els elements del text que mostrin humor o ironia.
5. Com es tracta la mort en un gènere com el realisme màgic?
6. Què creus que pretenia Calders quan va escriure aquest conte?
7. A quin moviment d'avantguarda s'inscriu Calders? Quines característiques té?

ANEM UNA MICA MÉS ENLLÀ...

Com ja sabeu, internet és un molt bon recurs per ampliar els nostres coneixements i per indagar sobre qualsevol tema que ens interessi. En l'apartat anterior hem parlat del realisme màgic i el moviment avantguarda del dadaisme. Investigueu, per parelles, quins altres moviments avantguardistes hi ha en la literatura i prepareu una presentació per als vostres companys sobre un d'aquests moviments. Es valorarà especialment la contextualització i els exemples literaris d'aquest moviment.

Manuel de Pedrolo i la novel·la negra i de ciència-ficció

Manuel de **Pedrolo** és un dels autors més prolífics en llengua catalana, ha conreat tots els gèneres literaris; així doncs, entre les seves publicacions trobem la novel·la, el conte, el teatre, la poesia o els articles de premsa. La seva producció narrativa es basa en la **novel·la negra** i la de **ciència-ficció**, gèneres dels quals és l'autor més destacat en llengua catalana; a més, també és traductor d'autors nord-americans de novel·la negra.

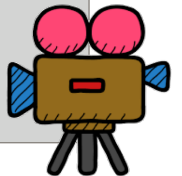
La novel·la negra presenta uns personatges que viuen immersos en un món dominat per la violència i la corrupció. Aquest gènere, que deriva de la novel·la policíaca, acostuma a tenir com a protagonista un **antiheroi** que viu a la frontera entre el bé i el mal. Com en les novel·les d'intriga, la tècnica narrativa es basa a mantenir el lector en **suspens** fins al final de la novel·la.

La novel·la de ciència-ficció presenta uns personatges i un argument ambientats en un món **extraordinari** que es caracteritza per l'existència d'elements que, suposadament, la ciència o la tècnica poden fer possibles en un futur. Algunes d'aquestes narracions presenten mons paradisiacs però d'altres descriuen les catàstrofes que provoquen els **grans avenços tècnics** en mans de persones malvades o poc previngudes.

PER SABER-NE MÉS...

El documental *Manuel de Pedrolo, trencant l'oblit* et permetrà conèixer l'escriptor des de tots els seus vessants 25 anys després de la seva mort.

Enllaç: <http://www.ccma.cat/tv3/alcanta/el-documental/manuel-de-pedrolo-trencant-loblit/>

PEDRES A LA MEVA TEULADA

“De l'obscuritat de l'arc un home avançà fins a mig carreró, la seva còrpora vagament retallada contra el fanal que al fons de tot, a la cantonada, filtrava una llum cansada, hivernal. A la mà dreta duia quelcom: una arma.

—No crideu!— va dir.

Pressionant-lo amb la seva mera proximitat, l'empenyé cap al racó, on gràcies al sortint de la paret la llum ja no arribava. Ell s'estintolà contra el mur, els ulls molt oberts, tens.

—La cartera, el rellotge... —murmurà l'home.

Es va posar la mà a la butxaca interior. L'home, en la fosca, la va seguir un moment. Aleshores ell avançà l'altra mà, tractant de subjectar la pistola. L'home pegà un salt i el rebutjà. Ell se separà de la paret i, dut per un reflex obscur, avançà de nou cap a l'arma que l'amenaçava. Potser creia que l'altra no s'atreveria a usar-la. Cinquanta metres més enllà hi havia un carrer ample. Però l'home també ho sabia. Aixecà el braç i ell va veure, en aquell segon, que l'arma havia canviat de posició. L'home, ara, l'engrapava pel canó. Va aixecar-la, doncs, i amb un ràpid moviment li colpejà la temple. Ell deixà anar un xiscle somort que es va perdre entre les pedres del mur. L'altre tornà a colpejar-lo al mateix indret.

Els genolls se li afluixaren i, abandonant-se, va rodolar per terra. La seva testa, feixugament, aürtà un sortint de la paret. Acabà de rrelliscar i, sobre el paviment humit, restà immòbil. L'altre s'inclinà al seu damunt, apressadament s'apoderà de la cartera, el rellotge (el detall de l'agulla fou una badada). Després, en incorporar-se de nou, el va tocar amb el peu. El cos no reaccionà.

Va escopir al costat de la víctima, disgustat. Després, silenciosament, s'esmunyí carreró avall."

El novel·lista va treure la quartilla de la màquina i la rellegí ràpidament, satisfet. Havia acabat. Coneixia bé aquell indret... Ho coneixia bé, però quant de temps feia que no havia passat per allí? Cinc, sis anys? Podia estar segur que la paret feia un angle prou irregular per deixar completament en l'ombra el racó on trobava la mort el protagonista de la seva novel·la? Eren prop de les dues de la matinada. Precisament més o menys l'hora en què tenia lloc l'agressió, en la novel·la. Aquesta coincidència l'excità una mica. No seria interessant anar-hi precisament ara, en aquest moment, quan el carrer seria solitari i abandonat com calia que fos per a les necessitats de l'argument que havia imaginat? Aixecà els ulls al cel. Estava tot negre. Probablement no tardaria a ploure de nou. Aquesta constatació, però, no minvà en res la seva decisió d'encaminar-se a l'escenari on tenia lloc el darrer acte de la vida del seu personatge.

De l'obscuritat de l'arc un home avançà fins a mig carreró, la seva còrpora vagament retallada contra el fanal que al fons de tot, a la cantonada, filtrava una llum cansada, hivernal (també és curiós, això, pensà). A la mà dreta duia quelcom: una arma.

– No crideu! –va dir.

Pressionant-lo amb la seva mera proximitat, l'empenyé cap al racó, on gràcies al sortint de la paret la llum ja no arribava. Ell s'estintolà contra el mur, els ulls molt oberts, tens (és absolutament impossible, s'afirmà).

—La cartera, el rellotge... —murmurà l'home.

Es va posar la mà a la butxaca interior. L'home, en la fosca, la va seguir un moment. Aleshores ell avançà l'altra mà, tractant de subjectar la pistola (les coses no passen mai dues vegades exactament igual, es digué). L'home pegà un salt i el rebutjà. Ell se separà de la paret i, dut per un reflex obscur, avançà de nou cap a l'arma que l'amenaçava. Potser creia que l'altra no s'atreveria a usar-la. Cinquanta metres més enllà hi havia un carrer ample (però en aquesta hora no hi ha ningú, reconegué). Però l'home també ho sabia. Aixecà el braç i ell va veure, en aquell segon, que l'arma havia canviat de posició. L'home, ara, l'engrapava pel canó. Va aixecar-la, doncs, i amb un ràpid moviment li colpejà la temple (no pot ésser: dec somiar que escric encara aquest capítol, s'explicà). Ell deixà anar un xiscle somort (ara em despertaré, s'assegurà) que es va perdre entre les pedres del mur. L'altre tornà a colpejar-lo al mateix indret.

Els genolls se li afluixaren i, abandonant-se, va rodolar per terra. La seva testa, feixugament, aürtà un sortint de la paret. Acabà de rrelliscar i, sobre el paviment humit, restà immòbil. L'altre s'inclinà al seu damunt, apressadament s'apoderà de la cartera, el rellotge (el detall de l'agulla fou una badada). Després, en incorporar-se de nou, el va tocar amb el peu. El cos no reaccionà.

Va escopir al costat de la víctima, disgustat. Després, silenciosament, s'esmunyí carreró avall.

Manuel de Pedrolo. *Violació de límits*. (Text adaptat)

ACTIVITATS

1. Investiga els orígens de la ciència-ficció i la novel·la negra. Tenen el mateix punt de partida?
2. Cita tres obres (literàries o cinematogràfiques) de ciència-ficció i tres més de novel·la negra.
3. Quins gèneres literaris va conrear Manuel de Pedrolo?

Després d'haver llegit el text, respon aquestes preguntes:

4. Què diferencia aquest text dels altres que has llegit anteriorment quant a l'estructura? I quina semblança té amb el text de J. K. Rowling?
5. Per què els primers paràgrafs del conte estan escrits en cursiva? Justifica la resposta.
6. El conte que has llegit pertany a l'obra *Violació de límits*. Quin tipus d'obra és i quan va ser publicada?
7. Per què creus que Pedrolo va titular el conte *Pedres a la meva teulada*?
8. Quina funció tenen els parèntesis que apareixen, sobretot, en els últims paràgrafs?

JUGUEM AL TABÚ: PEL·LÍCULES I OBRES DE CIÈNCIA-FICCIÓ

Dividim la classe en dos grups. Primer, creeu unes deu targetes com les de la fotografia. Després, us les intercanvieu. Ara, el portaveu de cada grup haurà de definir a l'altre grup la paraula, sense poder dir les paraules tabú que hi ha escrites. Qui encerti més paraules, guanya!

LA GUERRA DE LES GALÀXIES

Guerra

Estació espacial

Jedi

COMUNICACIÓ: Els gèneres teatrals

Els **gèneres teatrals** van néixer a l'Antiga Grècia i representen visions diferents de l'experiència humana. Els principals gèneres dramàtics són la tragèdia, la comèdia i el drama, tot i que hi ha formes que en barregen les característiques.

Tragèdia

És el gènere dramàtic més antic i originàriament se centrava en el **culte als morts**, sobretot els que eren considerats herois o models. Explica la història d'un **heroi** o heroïna que actua contra lleis (humanes o divines) injustes mentre s'enfronta al destí que els déus li han atorgat i del que no es pot lliurar. El patiment del protagonista fa que l'espectador s'hi identifiqui i experimenti un sentiment de pietat i purificació anomenat **catarsi**. Utilitza un llenguatge elevat i sol estar escrita en vers.

Temes	Seriosos i transcendents
Personatges	Herois, reis, déus... Hi pot haver també un cor o una veu popular
Desenllaç	Sol ser fatal, atès que condueix els personatges a la mort

Autors de l'època clàssica: Èsquil, Sòfocles i Eurípides
S. XVI (a Anglaterra): William Shakespeare
S. XVIII i XIX: Goethe i Racine

Comèdia

Els trets que presenta s'oposen força als de la tragèdia: el llenguatge i l'estil utilitzats són **planers**, les situacions que presenta són divertides, intranscendents i **quotidianes**. Aquestes, basades en un seguit de malentesos, acaben conduint fins a un final feliç. A part del seu contingut **satíric** o burlesc, cal saber veure la intenció **crítica** i moralitzant sobre la conducta humana que conta entre línies.

Autors de l'època clàssica: Aristòfanes i Plaute
S. XVII i XVIII: Lope de Vega i Molière

Temes	Quotidians. To humorístic o satíric
Personatges	Humans
Desenllaç	Sol ser just i feliç

Drama

El seu origen és força modern, ja que se situa cap al final del segle XVIII. Es tracta d'un **gènere mixt**, ja que és una combinació de la tragèdia i la comèdia. Actualment, però, pràcticament ha substituït la tragèdia per complet.

Temes	Figura humana tractada de manera seriosa i transcendent –com en la tragèdia–. Ara, però, els personatges poden dominar el destí –oposat a la tragèdia–
Personatges	Humans
Desenllaç	Pot ser fatal –com en la tragèdia–, però no és indispensable

Autors catalans:
Àngel Guimerà
J. M. de Sagarra
(veure unitat 11)

Un dels personatges del film *Crimes and Misdemeanors* (1989), del director i escriptor **Woody Allen**, afirma que “**tragèdia més temps és igual a comèdia**”. En les seves classes de literatura a Berkeley (l'any 1980), l'escriptor **Julio Cortázar** posa d'exemple a Allen quan parla de l'**humor** en la literatura. Diu que els millors moments d'Allen estan plens d'un sentit que va molt més enllà de l'acudit o de la situació mateixa: contenen una crítica, una sàtira o una referència que pot ser fins i tot molt dramàtica. Quan analitzem un fragment que conté quelcom humorístic la intenció gairebé sempre és ensorrar el prestigi o importància que alguna cosa pot tenir. El que intentem és centrar-nos en valors que es donen per acceptats i els col·loquem en una altra situació; citant a Cortázar “L'humor pot ser un gran destructor, però en destruir construeix”.

EXERCICI D'EXPRESSIONI ESCRITA

Redacta un article d'opinió a partir d'allò que et suggereixin les cites d'Allen i Cortázar. Recorda utilitzar l'estructura i l'estil de l'article d'opinió que vam treballar a la unitat anterior. 100-150 mots.

ACTIVITATS

1. Busca una obra de Cortázar que parli de la mort amb humor. Referencia-la i explica-la.

Llegeix el conte de Woody Allen de la pàgina següent i respon a aquestes preguntes.

1. A quin gènere teatral creus que pertany el fragment d'aquest conte? Justifica-ho.

2. Com és l'estil i el llenguatge de l'obra de Woody Allen?

3. Quin tipus de personatges apareixen en el fragment llegit? Justifica-ho amb exemples.

4. Compara el tractament que es fa de la Mort en aquest conte amb els altres que has treballat fins ara en aquesta unitat. Quines diferències i semblances hi ha?

LA MORT TRUCA

(L'obra té lloc al dormitori de la casa de dos pisos de Nat Ackerman, en algun indret de Kew Gardens. Música suau quan s'aixeca el teló. Nat Ackerman, un fabricant de vestits, calb, panxut, de cinquanta-set anys, està ajagut al llit acabant de llegir el Daily News de l'endemà. Porta una bata i sabatilles i llegeix a la claror d'un llum petit enganxat al capçal blanc del llit. És prop de mitjanit. De sobte sentim un soroll i Nat es redreça i mira per la finestra.)

NAT: Què collons és això?

(Enfilant-se feixugament per la finestra hi ha una lúgubre figura amb una capa. L'intrús porta una caputxa negra i roba negra molt ajustada. La caputxa li cobreix el cap però no la cara, que és d'algú de mitjana edat i absolutament blanc. Té una certa semblança amb Nat. Esbufega sorollosament i llavors ensopega amb el marc de la finestra i cau a l'habitació.)

MORT *(perquè no és altre)*: Jesús, Maria i Josep. Gairebé m'he trencat l'espinada.

NAT *(contemplant-lo esbalaït)*: Qui sou?

MORT: La Mort.

NAT: Qui?

MORT: La Mort. Escolteu, puc assegurar-vos? Gairebé m'he trencat l'espinada. Estic tremolant com una fulla.

NAT: Qui sou vós?

MORT: La Mort. Teniu un got d'aigua?

NAT: La Mort? Què voleu dir la Mort?

MORT: Què us passa? Que no veieu el vestit negre i la cara emblanquida?

NAT: Sí

MORT: Doncs sóc la Mort. Ara, em podeu donar un got d'aigua o una tònica?

NAT: I què voleu de mi?

MORT: Què vull? Què creieu que vull?

NAT: Deveu estar de broma. Tinc una salut perfecta.

[El Nat i la Mort comencen a parlar. La Mort ha vingut a emportar-se'l i ell no li ho vol permetre. Creu que és massa d'hora i que és suficientment jove com per haver de marxar. Finalment, el Nat li proposa jugar al gin rummy. Si la Mort guanya, el Nat marxarà immediatament. Si el Nat guanya, la Mort li donarà un dia més de vida.]

NAT: Seixanta-vuit... cent cinquanta... Bé, heu perdut.

MORT *(mirant abatut la baralla)*: Ja sabia jo que no hauria d'haver tirat aquell nou. Maleït sia.

NAT: Doncs ja us veure demà.

MORT: Què voleu dir que em veureu demà?

NAT: He guanyat el dia de més. Deixeu-me estar.

MORT: Ho dèieu de debó?

NAT: Hem fet un tracte.

MORT: Sí, però...

NAT: No em vingueu amb peròs. He guanyat vint-i-quatre hores. Torneu demà. A més, em deveu vint-i-vuit dòlars.

MORT: Què? Però en què penseu? I com anirem al Més Enllà? Necessito els diners.

NAT: I doncs?

MORT: I doncs què em dieu de la benzina? I els peatges?

NAT: Hi anem amb cotxe!

MORT: Ja ho descobrireu. *(Agitadament)*. Mireu, demà tornaré per recuperar els meus diners. Si no, tindrè problemes grossos.

NAT: Tot el que vulgueu. A doble o res, jugarem. És possible que encara guanyi una setmana o un mes. De la manera que jugueu, potser anys.

MORT *(sortint)*: I pensar que hauria pogut endur-me'l i anar-me'n. Però no, m'he hagut d'embolicar amb el rummy...

Woody Allen. Tots els contes. (Text adaptat)

QUÈ HEM APRÈS? AVALUA'T D'AQUESTA UNITAT!**PER A UN DEMÀ MILLOR**

(Drama en menys d'un acte)

*L'escena representa:**A l'esquerra, una posta de sol. A la dreta, un cap de setmana.*

En alçar-se el teló, l'únic personatge de l'obra (jove de bona presència) s'avança amb el propòsit de recitar un estremidor monòleg de protesta. Però es desploma el teló a causa d'una avaria mecànica i l'esclafa.

Llestos.

FI

(Els dimarts no hi ha funció, per descans de la Companyia.)

Pere Calders. *Invasió subtil i altres contes.*

Aquest conte breu de Pere Calders uneix molts dels continguts que hem estudiat aquesta unitat. Quines característiques trobes de...

a) El text narratiu: _____

b) Els gèneres teatrals: _____

c) L'humor: _____

d) El realisme màgic: _____

e) La mort: _____

1. Com és possible relacionar l'humor amb la mort?
2. Quin paper juga el realisme màgic en aquests tipus de contes?
3. A partir de quines tipologies textuals es pot representar el gènere del conte?
4. Digues almenys quatre autors que hagin treballat en aquesta unitat.

ACTIVITATS ADAPTADES**ACTIVITAT DE LECTURA**

Apartat Tipologia textual: El text narratiu (act. 6. pàg. 8)

Llegeix el text *La rondalla dels tres germans* de J. K. Rowling i assenjala l'opció correcta.

a) El narrador és...

- Intern, perquè és el protagonista de la història qui ens explica què li passa.
- Extern i total, perquè descriu amb adjectius els sentiments i actituds dels personatges.
- Extern i parcial, perquè ho explica com si ho veiés a una pel·lícula.

b) La història es situa en...

- En diversos llocs d'un bosc un dia ventós al vespre.
- En un riu sense pont el dia dels morts.
- En un camí amb molta gent a plena llum de dia.

c) Els personatges són...

- Els 4 protagonistes, és a dir, tenen tots el mateix paper.
- Tres protagonistes (els germans) i un antagonista (la Mort).
- Tots antagonistes, perquè tots acaben morts.

ACTIVITATS DE REFLEXIÓ METALINGÜÍSTICA

Apartat Comprensió lectora (act. 6. pàg. 3)

A quin gènere pertany el text que has llegit? Només una de les tres opcions és correcta.

- Es tracta d'una paròdia, ja que s'imita amb to burlesc una obra seriosa.
- Es tracta d'una apologia, ja que en el text es defensa o es fa elogi d'algú o alguna cosa.
- Es tracta d'un conte, ja que és una narració escrita en prosa d'extensió força breu.

ACTIVITATS ADAPTADES

A quina tipologia textual pertany el text que has llegit? Només una opció és correcta.

- Es tracta d'un text argumentatiu, ja que l'autor defensa les seves idees i opinions.
- Es tracta d'un text narratiu, perquè explica els fets d'uns personatges en un lloc i temps concret.
- Es tracta d'un text descriptiu, ja que explica com són els objectes, persones o llocs.

Apartat Comunicació: Els gèneres textuais (act. 1, pàg. 17)

A quin gènere teatral pertany el fragment d'aquest conte? Escull l'opció correcta.

- Pertany a la tragèdia, ja que el protagonista és un heroi que acaba morint.
- Pertany a la comèdia, ja que presenta una situació divertida que acaba de manera feliç.
- Pertany al drama, ja que la situació es tracta de manera seriosa i els personatges escullen el seu destí.

ACTIVITAT DE SÍNTESI

Fem el guió d'una obra de teatre (pàg. 22)

Hem de preparar una obra de teatre per als alumnes de 1r de Primària. La Mort serà un personatge, com ho ha estat a tots els contes que hem llegit en aquesta unitat. Inventa un diàleg a partir de les intervencions que tens a continuació. Has de fer un total de 10 intervencions més.

MORT: No estic d'humor avui, però he decidit que vinc a matar-

JOAN: I per què? No he fet res mal fet jo... Sempre he ajudat la meva mare amb tot el que m'ha demanat: he endreçat l'habitació, he cuinat, he netejat...

MORT: A mi m'és igual què hakis fet i què no... Jo vinc a matar-te perquè he agafat la llista de candidats i, justament, has estat tu l'escollit.

JOAN: Doncs això és molt injust... Crec que almenys podries escollir algú que no ajuda amb les feines de casa.

MORT: Tu a mi, nen, no m'has de dir a qui escollir i a qui no... Però com em fas una mica de llàstima, et deixaré escollir com vols morir... Dignes, a veure...

Títol de l'obra: La Mort ens ve a visitar

RECORDA!

L'obra ha de tenir elements d'humor com les obres que hem llegit.

NO T'OBLIDIS...

L'obra és per a alumnes de 1r de Primària. Les paraules han de ser senzilles.

ACTIVITAT DE SÍNTESI: FEM EL GUIÓ D'UNA OBRA DE TEATRE

Al llarg de la unitat hem treballat l'humor, la ironia i el sarcasme d'un tema tràgic i delicat com és la mort a partir de contes de diversos autors: Woody Allen, Jesús Moncada, J. K. Rowling, Manuel de Pedrolo o Pere Calders. A més a més, hem estudiat a fons en quin context literari sorgeixen aquest tipus d'obres i quina tipologia textual poden tenir: narrativa, descriptiva, explicativa, conversacional, teatral, etc.

Ara ens toca unir tot aquest coneixement per crear un guió teatral escrit. El millor dels guions serà la representació de final de curs dels alumnes de segon d'ESO, a qui dirigireu i orientareu –com a bons guionistes i directors– al llarg de tot aquest trimestre.

L'obra la creareu en grups de quatre persones i haurà de tenir un màxim de 3000 paraules. Com a mínim haurà d'haver-hi quatre personatges i un narrador. El tema, tal com hem vist al llarg de la unitat, és la Mort, però tractat des d'un punt de vista irònic o sarcàstic. Recordeu tenir en compte la rúbrica d'un treball escrit (pàg. 23).

CONSIGNA:

- **Temàtica relacionada amb la Mort**
- **Divisió amb actes i escenes**
- **Breu resum inicial de l'obra**
- **Breu caracterització inicial dels personatges**
- **Diàleg entre més de quatre personatges**
- **Lèxic adequat sense errors ortogràfics**

Títol de l'obra: **La Mort ens ve a visitar**

RECORDA!

És una obra per a estudiants de segon d'ESO, per tant, has d'adptar el lèxic al seu nivell.

NO T'OBLIDIS...

Dels elements essencials de tota obra de teatre: escenes, actes, acotacions, etc.

RÚBRICA D'AVALUACIÓ EXPRESSIÓ ESCRITA

	Expert	Avançat	Aprenent	Novell
La idea. <i>Planificar i revisar el text.</i>	Pensa la idea i planifica l'organització del text, fent notes en un altre full o fent un esborrany.	Pensa la idea i planifica l'organització del text tot i que necessita suport del mestre	Li costa planificar el text, necessita molt de suport del mestre	Comença el text sense planificació i dona per acabada la feina sense revisar-la
Adequació i coherència. <i>Escriure segons el gènere i tipus textual.</i>	Posa títol. El text s'adequa al gènere i tipus textual.	Posa títol. El text s'adequa més o menys al gènere i tipus textual.	No posa títol. El text s'adequa més o menys al gènere i tipus textual.	No posa títol. El text no s'adequa al gènere i tipus textual.
Cohesió. <i>Encadenar correctament el text.</i>	Hi ha un molt bon encadenament de les frases amb connectors adients.	Encadena la majoria de les oracions amb connectors.	Les frases no acaben d'estar del tot lligades, utilitza pocs connectors.	No utilitza elements per encadenar les frases. Hi ha desordre i reiteracions.
Lèxic. <i>Usar adequadament el vocabulari i ser precís en els mots.</i>	Utilitza un lèxic ric, precís i variat. No hi ha interferències amb altres llengües.	Utilitza un lèxic ric, precís i variat. Hi ha alguna interferència d'altres llengües.	El lèxic és correcte i ric, però poc variat. Hi ha alguna interferència.	El lèxic és molt pobre. Hi ha moltes interferències amb altres llengües.
Ortografia. <i>Redactar sense fer faltes d'ortografia.</i>	El text no presenta errades ortogràfiques.	El text presenta fins a cinc errades ortogràfiques lleus.	El text presenta fins a cinc errades ortogràfiques greus.	El text presenta més de cinc errades (lleus o greus).
Morfosintaxi. <i>Redactar les frases ben estructurades.</i>	Les frases estan ben estructurades. No hi ha errades de concordança.	Les frases estan ben estructurades, però hi ha alguna errada de concordança.	En el text hi ha entre 5 i 7 errades de concordança.	En el text hi ha més de 7 errades de concordança.
Presentació. <i>Fer un text clar, net i ordenat amb bona grafia.</i>	Presenta un text molt net i la lletra és clara. Els marges són adequats.	Presenta el text força net i la lletra és prou clara. Els marges estan definits.	Presenta el text poc polit i la lletra no és del tot clara. No deixa marges.	Presenta el text brut amb la lletra incomprendible. No hi ha marges.

RÚBRICA D'AVALUACIÓ EXPOSICIÓ ORAL

	Expert	Avançat	Aprenent	Novell
Presentació. <i>Presentar els components i la temàtica.</i>	El grup s'ha presentat correctament i ha mostrat els objectius i la temàtica del treball.	El grup s'ha presentat i ha mostrat quina és la temàtica del treball.	El grup s'ha presentat molt ràpidament i ha mostrat quina és la temàtica del treball.	El grup no s'ha presentat ni ha indicat quina és la temàtica del treball.
Material de suport <i>Utilitzar correctament el material de suport.</i>	Molt ben treballat visualment i adequat als continguts	Ben treballat visualment, però no il·lustra els continguts importants.	El material no és adequat, tot i que és visualment agradable.	És poc visual i poc treballat. Es llegeix de la informació del suport.
Conclusió. <i>Acabar la conclusió de manera adequada.</i>	Acaben l'exposició fent un breu resum i explicant les conclusions. Agraïeixen l'atenció.	Fan el resum final de què s'ha exposat. Mostren les conclusions.	Fan un resum final del més destacat però no expliquen les conclusions.	Acaben l'exposició sense fer un resum ni dir les conclusions.
Llenguatge no verbal. <i>Usar bona gestualitat.</i>	La mirada s'estén per tota la classe. Els braços descriuen moviments harmònics.	La mirada o la gesticulació no aconsegueix copsar l'interès del receptor.	La gesticulació que acompanya l'expressió oral no és adient.	La gesticulació és absent o excessiva. Dificulta la transmissió de continguts.
Llenguatge verbal. <i>Utilitza un llenguatge i lèxic adequat.</i>	Molt bona locució, adequació i ús del vocabulari específic.	El llenguatge és correcte i adequat, en general.	Hi ha mancances d'expressió i de vocabulari.	El llenguatge emprat no és el correcte.
Adequació al temps. <i>Adaptar-se al límit de temps de la presentació.</i>	Distribució equitativa i temps total ajustat.	Petita desviació dels temps parcials o totals.	Distribució equitativa, però temps total no ajustat.	Massa curt o massa llarg. Distribució irregular.

LATE
MOTIV

Riguem a la catalana

Per morir-se de riure!

RECORDA QUÈ HAS APRÈS...

Qui és el personatge de la fotografia? Coneixes el programa Late Motiv? Com es pot relacionar aquest gènere televisiu amb l'aprens en aquesta unitat? Creus que hi ha alguna relació entre ironia, crítica i humor?

- Què és la ironia?
- Quin gènere textual hem treballat en aquesta unitat? A quina tipologia textual pertany?
- Parla'm sobre la ciència-ficció. Què és?
- Què és el realisme màgic? I el dadaisme?
- Quins gèneres teatrals hi ha?

